

Suomen Monikkoperheet ry:n esitys perhevapaaudistukseen

SUOMEN MONIKKOPERHEET RY:N ESITYS

- **JOUSTAVUUTTA LISÄTÄÄN:** Uudistus tukee monikkovanhempia vaativassa vanhemmuudessa parhaiten mahdollistamalla vanhemmille oikeuden olla mahdollisimman pitkään yhtä aikaa monikkoperheen vanhempainvapailla hoitamassa 2-4 vauvaa kotona. Joustavuuden lisääminen on monikkovanhempien poikkeuksellisen suuren hoitovastuun vuoksi ensisijainen tavoitteemme monikkoperheiden osalta.
- **VANHEMPAINPÄIVÄRAHAN MONIKKOPIDENNYSTÄ 2., 3. JA 4. MONIKKOVAUVASTA PIDENNETÄÄN HIEMAN:** Saadaksemme monikkoperheen 2., 3., ja 4. monikkolapsen asemaa yhdenvertaisemmaksi yksösraskaudesta syntyneeseen verrattuna, nykyisen monikkopidennyksen (kaksosista 60 pv, kolmosista 120 pv) on noustava samassa suhteessa kuin vanhempainpäivärahapäiviä pidennetään, 1+7+7 -mallissa tämä tarkoittaisi noin 3,5 kuukautta/lisälapsi.
- **ISÄKIINTIÖTÄ PIDENNETÄÄN 2., 3., JA 4. MONIKKOVAUVASTA:** Monikkoisia tulee kannustaa lisää hoitovastuuseen pidentämällä nykyistä monikkoisyysrahapidennystä (kaksosista 18 pv, kolmosista 36 pv) ja ulottamalla koskemaan koko toisen vanhemman kiintiötä. Tämä lapsikohtaisen toisen vanhemman kiintiön määrä jokaisesta lisälapsesta toisesta lapsesta alkaen täsmentyy 1+7+7 - mallin mukaan. Vaihtoehtoisesti tämä ns. monikkoisäpidennys voidaan määritellä samanpituiseksi kuin vanhempainrahakauden monikkopidennys (noin 3,5 kk).
- Koska kaksoset syntyvät useimmiten raskausviikoilla 35-38 ja kolmoset rv 34-35, puolisolle tulee mahdollistaa samanaikainen vanhempainvapaa jo synnyttäjän raskausrahan aikana.
- Muistutamme, että nykyisen monikkoisäpidennyksen (kaksosista 18 pv, kolmosista 36 pv, nelosista ja sitä enemmästä määrästä monikkolapsia 51 pv) määrittelyn rakenteellisena rajoituksena oli äitiysrahakauden pituus (105 pv), mistä aiheutui nelosten neljännen lapsen muita lisälapsia lyhyempi kausi (18 päivän sijasta 15 päivää).
- Jos lasten kotihoidontuen sisaruskorotukset poistetaan, kaikki monikkolapset tulee viimeistään siinä vaiheessa siirtää täysimääräisen hoitorahan piiriin.
- Jos lapsella on vain yksi juridinen vanhempi, vanhempainpäivärahoikeus voisi olla myös muulla lapselle erityisen läheisellä henkilöllä (esimerkiksi isovanhempi, vanhemman asuinkumppani).

Nykytilanteeseen verrattuna esitys tarkoittaa sitä, että vanhempien oikeutta pitää vanhempainvapaata yhtäaikaisesti laajennetaan ja vanhempainvapaata pidennetään toisen kaksoslapsen osalta yhteensä noin 2,5-3 kuukaudella. Kaksosperheessä esityksen mukainen vanhempainvapaa 1+6,6+6,6 -pohjaesityksen mukaan olisi siis: 1 kk+ 6,6 kk+ 6,6 kk + noin 3,5 kk + noin 3,5 kk, jonka vanhemmat voisivat pitää kokonaan tai pääosin yhtä aikaa olemalla hoitamassa vauvoja yhtäaikaisesti.

ESITYKSEN PERUSTELUT

Uudistuksessa halutaan kannustaa hoitovastuun tasaisempaa jakautumista. Siksi myös monikkoisia tulee kannustaa hoitovastuuseen, muistaen, että monikkoperheessä puolison itsenäinen hoitovastuu toteutuu myös vanhempien hoitaessa monikkolapsia yhtäaikaisesti: kaksosperheessä hänellä on hoidettavanaan vähintään yksi monikkovauva puolison hoitaessa toista, kolmosperheessä 1,5 vauvaa/vanhempi ja nelosperheessä 2 vauvaa/vanhempi.

Suomen Monikkoperheet ry:n esitys perhevapaaudistukseen

Monikkoperheiden itsensä mukaan (Suomen Monikkoperheet 2017, n=672) uudistuksen tulisi ennen kaikkea tukea vanhempien yhtäaikaista mahdollisuutta pitää vanhempainvapaat.

Monikkolasten hoidossa vanhemman itsenäistä hoitovastuuta vaaditaan siksikin, että lapset syntyvät usein ennenaikaisesti ja siitä aiheutuu terveysongelmia. 38 % vauvoista on heti synnyttyään tehohoidossa, joten osa vauvoista voi olla kotona ja osa sairaalassa ja vanhemmat jakavat hoitovastuun eri paikoissa.

Uudistus edistää lapsen edun toteutumista ja perheiden hyvinvointia. Monikkoperheiden osalta on huomioitava, että lapsia on hoidettavana useampi ja vanhempien rasitus lasten hoidosta on suurempi. Monikkoperheet eivät siten ole vertailukelpoisia suhteessa yhden lapsen saavaan perheeseen. Uudistuksen tulee pyrkiä siihen, että myös monikkolapset voivat mahdollisimman hyvin. Tiedetään, että monikkovanhemmat ovat erittäin stressaantuneita useammin kuin muut perheet (Hyväluoma 2010) ja äidin masennuksen riski on viisinkertainen lasten 5 ikävuoteen asti verrattuna äitiin, joka saa saman määrän lapsia yksitellen (Thorpe K, Golding J, Mac Gillivray I & Greenwood R (1991) Comparison of prevalence of depression in mothers of twins and mothers of singletons. BMJ, 302: 875-878).

Pidennystä tarvitaan, koska lapsia on enemmän kuin yksi, lastenhoitoa on enemmän ja taloudelliset sekä vanhemmuuteen ja jaksamiseen liittyvät haasteet ovat suuremmat kuin yhden lapsen tilanteessa. Tieto monisikiöraskaudesta tulee perheelle yllätyksenä, sillä tyypillisesti lasta toivovat perheet miettivät perheenlisäystä yksi lapsi kerrallaan. Puolet monikkolapsista syntyy ennen aikaisesti ennen rv 37 ja 40 % monikkovauvoista on synnyttyään tehohoidossa. Monikkovanhempien unenpuutteesta ja jatkuvasta varuillaan olosta johtuva väsymys on yleistä. Monikkovanhemmat kokevat itsensä erittäin stressaantuneiksi useammin kuin muut perheet ja tarvitsevat enemmän palveluja (Hyväluoma, 2010, Moninkertaisia onnenhetkiä ja arjen haasteita, Perhetutkimuskeskus, Jyväskylän yliopisto). Raskaimmaksi vaiheeksi he kokivat lasten vauva-ajan.

Monikkoisät pitävät vanhempainvapaata jo nyt suhteellisesti enemmän kuin muut isät, sillä prosentuaalisesti suurempi osa monikkoisista kuin muista isistä käyttää perhevapaita, esim. vanhempainvapaata käytti 25,9 % monikkoisista, 9,4 % muista isistä. (Saarikallio-Torp, Haataja, Vikman 2019, Perhevapaat 2013 – poimintoja monikkokyselyn tuloksista, Kelan julkaisematon tutkimus, tieto vain perhevapaatyöryhmän kuulemisen taustaksi, sähköposti 9.10.19) Suomen Monikkoperheet ry:n nettikyselyn (Kysely monikkoperheiden palveluista ja etuuksista 2017, n=672) mukaan suurin osa monikkovanhemmista piti perhevapaaudistuksessa tärkeimpänä sitä, että molemmat vanhemmat voivat olla yhtäaikaaisesti hoitamassa lapsia. Tarve monikkovanhempien yhtäaikaistalle vanhempainvapaalle tulee esiin myös em. Kelan tutkimuksesta. Sen mukaan 30,5 % monikkoisista käytti vanhempainvapaan monikkopidennyksen, ja he käyttivät tämän lähes aina olemalla hoitamassa lapsia yhtä aikaa. Lisäksi tutkituissa monikkoperheissä isä piti vapaita auttaakseen äitiä lasten hoitamisessa: isän isyysvapaan käytön motiivit eroavat monikkoäitien ja muiden äitien vastauksissa siten, että **erittäin merkitsevänä tilastollisena erona monikkoäidit kertoivat monikkoisän käyttävän isyysvapaita auttaakseen äitiä** ("hän halusi auttaa minua"). Muiden äitien vastauksissa esiintyi tilastollisesti merkitsevästi enemmän vastauksia "hän halusi käyttää lakisääteisen oikeutensa", "halusimme hoitaa lasta kotona pidempään" ja "palasin töihin".

Stanfordin yliopiston Ruotsin vanhempainvapaiden muutoksia koskevan tutkimuksen mukaan isien mahdollisuus pitää vanhempainvapaata joustavammin yhtä aikaa äitien kanssa paransi äitien

Suomen Monikkoperheet ry:n esitys perhevapaaudistukseen

terveydentilaa synnytyksen jälkeen. Mm. ahdistuslääkkeiden tarve väheni 26%, antibioottien tarve 11% ja hoitoon hakeutuminen komplikaatioiden vuoksi 14%. (Persson & Rossin-Slater: When Dad Can Stay Home: Fathers' Workplace Flexibility and Maternal Health. IZA, Institute of Labor Economics. May 2019. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3401154)

SUOMEN MONIKKOPERHEET RY:N VISIO

- Myös monikkoperheen lapsi on aidosti tasavertainen, kun jokaisesta monikkolapsesta myönnetään yksi kokonainen vanhempainvapaakausi. Näitä vapaita kaksosten vanhemmat voisivat käyttää vain yhtä aikaa eli vanhempainvapaiden kokonaispituus ei kasvaisi.
- Monikkolapset syntyvät usein ennenaikaisina ja heitä hoidetaan sairaalassa pidempi aika kuin yksöslapsia. Suomeen tulisi säätää Ruotsin mallin mukainen järjestelmä, jossa lapsen sairaalahoidon tai vastaavan kotona tapahtuvan intensiivisen hoidon ajaksi voi saada tilapäistä vanhempainrahaa myös silloin, jos vanhempi muutoin olisi oikeutettu vanhempainpäivärahaan. Tällöin sairaalahoidon ajalta ei kulu varsinaisia vanhempainrahapäiviä. Tilapäistä vanhempainrahaa voi näissä tilanteissa Ruotsissa saada yhtä aikaa kaksi vanhempaa tai vanhempaan verrattavassa asemassa olevaa henkilöä.

NYKYINEN LAKI MONIKKOPERHEIDEN OSALTA

Monikkoperheessä vanhempainvapaaseen tulee 60 arkipäivän pidennys ja isyysvapaaseen 18 arkipäivän pidennys toisesta lisälapsesta alkaen (poikkeus: isyysvapaan pidennys nelosperheen neljännestä ja viitosperheen neljänneistä ja viidennestä monikkolapsesta on yhteensä 15 arkipäivää). Monikkoperheet kiittävät siitä, että monikkoisät saivat 18 arkipäivän isyysvapaan per lisälapsi toisesta lapsesta alkaen 1.4.2019.

SYNTYVYYSTILASTOT (THL)

Kaksoset syntyvät n. 650-700 perheeseen ja kolmoset 5-10 perheeseen/vuosi. Nelosia syntyy yhdet 10-20 vuoden välein. 2018 luvut: 627 kaksoset, 6 kolmoset.